

پال وولفوننز، عالمي بئنڪ

۽ ڪالاباغ ڊيم

رسول بخش پليجو

1947ع ۾ پاڪستان نهڻ شرط لياقت علي خان جي حڪومت پاڪستان جي ندين جي پاڻيءَ جي حصيدارن جي لسٽ مان اڌ پائيوار سنڌ جو نالو ڪاٽي، ڇهه ئي درياھ پنجاب جي ملڪيت ڄاڻائي، انهن جي پاڻيءَ جي هندستان ۽ پاڪستان جي وچ ۾ ورهاست جو اڪيلي سر اختيار، پاڪستان جي (ان وقت جي) مغربي پنجاب صوبي جي سرڪار کي ڏيئي ڇڏيو.

فيبروري 1948ع ۾ پنجاب سرڪار پنهنجي پائيند اوڀر پنجاب سرڪار سان جلندڙ ۾ گجهو ٺاه ڪري، تي درياھ (راوي، بياس ۽ ستلج) ڦٽن مٿ تي ساڻن وڪڻي، هندستان هٿان، صلاح سان، هٿرادو پاڻي روڪائي وٺي رڙورڙ مچائي ته هندستان اسان سان ظلم ڪري پاڻي روڪي ڇڏيو آهي، اسين مروڻ ٿا. انت ڳالهه جو ته هڪڙي ڊگهي، گهڻن مرحلن واري ڊرامي وسيلي پاڪستان جي مرڪزي سرڪار ۽ پنجاب جي صوبائي سرڪار پاڻ ۾ ساز باز ڪري، عالمي بئنڪ کي وچ ۾ آڻي، سنڌ جي پريٽ 1960ع جو هند پاڪ پاڻي جو هڪ طرفو، سنڌ مخالف ٺاه ڪرائڻ جي ڪاميابي حاصل ڪئي ۽ ڄڻ هڪڙي ئي ڌڪ سان، سنڌ جي پٽيءَ جو اسي سيڪڙو پاڻي ڪسي، پنجاب سرڪار جي حوالي ڪرڻ جو بندوبست ڪري ورتو. ان سنڌ دشمن ڌنڌي ۾ ٻين سان گڏ ان وقت جي صدر ايوب خان مرڪز پاران مکيه هٿ ٺوڪيو ڪردار ادا ڪيو. سالن جي ريت ره پيڙهه دوران عالمي بئنڪ ٻيو سڀ ڪجهه ڪرڻ لاءِ تيار ٿي هئي پر سنڌو ندي تي ڪو ڊئم ٺاهي ان جي پاڻيءَ جو ڪو ڦڙو به پنجاب جي حوالي ڪرڻ کان انڪار ڪري ڇڏيو هئائين.

ان باري ۾ عالمي بئنڪ سان ڪيل ڳالهين جو ذڪر ڪندي پاڪستان جي نمائندگي ڪندڙ ڪميٽي ”IBAB“ (اباب) پنهنجي رپورٽ ۾ لکيو:

”عالمي) بئنڪ به ڊيم ڏنا آهن. منگلا 4.75 ملين ايڪڙ ۽ روهتاس 2.1 ملين ايڪڙ. سندس چوڻ آهي ته پاڪستان جي موجوده توڙي آئنده جي ضرورتن (Reclamation and Development) لاءِ ايترو پاڻي ڪافي آهي.“ (رپورٽ جو صفحو 13، فقرو 13)

پر پنجاب جا حڪمران حلقا مرڪزي سرڪار جي مڪمل هشيءَ سان، اڄ وانگر ان وقت به، باهه ٻاريو بيٺا هئا ته ڪيئن به ڪري سنڌوءَ جي پاڻيءَ تي قبضو ڪري، ان کي قبائلي. ”IBAB“ پنهنجي رپورٽ ۾ لکيو: ”(سنڌوءَ مٿان) تربيعا ڊيم هر حالت ۾ گهرجي پوءِ پلي روهتاس في الحال نه به ٺهي، اهو سولو آهي. اهو پوءِ به ٺاهي وٺبو.“ (مٿين رپورٽ جو فقرو 17 (د))

ايوب خان پنهنجي ڪتاب ”آقا نه پر دوست“ ۾ لکي ٿو، ”عالمي بئنڪ اسان کي منگلا ڊيم . . . جي آڇ ڪئي، هنن جهلم ويجهو روهتاس جي به آڇ ڪئي. منهنجي پنهنجي ٽيڪنيڪل ماهرن ۽ منتظمين سان چڪري ٿي . . . منجهانئن ڪي تيهه چاليهه ڄڻا (سي پنجابي - ر.ب.پ) گورنمينٽ هائوس لاهور ۾ اچي گڏ ٿيا . . . سڀني جي مضبوط راءِ هئي ته سنڌوءَ جو بچي پوندڙ پاڻي ڪٿڻ لاءِ، تربيعا وٽ ڊيم ٺاهڻ گهرجي . . . مون کي خبر هئي ته (عالمي بئنڪ جي ان وقت جي صدر) يوجين بليڪ سان اها (تربيعا ڊيم واري) ڳالهه ڪبي ته وڃي ڇت سان لڳندو . . . واقعي اها ڳالهه ٿي“ (يعني هن ناراض ٿي صفا جواب ڏيئي ڇڏيو). (مٿين ڪتاب جو صفحو 110 - 108)

پوءِ ايوب خان هڪڙي عجيب حرڪت ڪئي. هن عالمي بئنڪ جي صدر کي چيو ته جيڪڏهن تربيعا ڊيم نه ٺهيو ته پاڪستان کي هندستان تي حملو ڪرڻو پوندو!

هو لکي ٿو ”پر مون کيس چيو ۽ مون کي اڄ به ياد آهي، ته مون کيس چيو، هندستان طرفان پاڻي روڪڻ ڪري جن علائقن جو پاڻي بند ٿيو آهي، سي مون گهمي ڏنا آهن. ماڻهن مون کي صاف صاف چئي ڏنو آهي ته جي اسان کي اڄ ۽ بڪ وگهي ئي مرڻو آهي ته پوءِ ان کان بهتر آهي ته جنگ ڪندي مرجي ۽ مون کان اها اميد ٿا رکن ته آءُ کين جنگ ڪندي مرڻ جو موقعو ڏيندس. اسان جي فوجي جوانن ۽ ٻين ماڻهن جو به اهو ئي خيال آهي. سو جي توهان اسان (دراصل پنجاب جي حڪمران ٽولن جي - ر.ب.پ) اها ڳالهه نه مڃي ته پوءِ هي ملڪ هڻي پاڻ کي ماري اڏائي ڇڏيندو. (مٿيون حوالو)

اڄ وري به مرڪزي ۽ پنجاب سرڪاريون پاڻ ۾ ساڻڙيون ڳاڻڙيون ٿي، ساڳيو ئي آدمخوريءَ وارو ڊرامو رڇايو بينيون آهن، پر هن پيري عالمي بئنڪ ڪنهن به قسم جي مخالفت ۽ مقابلي ڪرڻ بدران اوچتو ئي اوچتو ڄڻ ازخود ئي سنڌو نديءَ تي اجا به ٻيا تباھ ڪندڙ ڊيم اڏڻ ۽ سنڌي قوم جي مڪمل نسل ڪشي ڪرائڻ لاءِ پير ٻڌيو تيار ٿيو بيٺي آهي. دنيا حيران آهي ته عالمي بئنڪ طرفان ان 180 ڊگرين جي پلتي جو سبب ڪهڙو آهي؟ ان حيرت انگيز سبب جو نالو آهي، جناب پال وولفووٽز جنهن بنهه هيٺ، امريڪا طرفان عالمي بئنڪ جي صدر طور چارج ورتي آهي.

هي صاحب دنيا جي نئين اڪيلي سپرپاور امريڪا جي نئين عالمي جارحانه حڪمت عملي ٺاهيندڙن ۽ ان تي عمل ڪرائيندڙن جي پهرين صف جو اڳواڻ آهي. اهو جناب پال وولفووٽز ئي هو، جنهن جي (Officer for Special plans) اعلان ڪيو ته امريڪي سي آءِ اي جون اهي رپورٽون غلط آهن ته ڪو صدام وٽ خوفناڪ هٿيار ڪونه آهن. هنن امريڪي سرڪار ۽ دنيا کي يقين ڏياريو ته صدام وٽ عام تباھيءَ جا بي پناه هٿيار موجود آهن ۽ عراق تي فورن حملو ٿيڻ گهرجي ۽ ان جي بنياد ۽ اعلان جي اوت ۾ هزارين ماڻهو مارجي ويا آهن ۽ ٻيا مرن پيا. جناب پال وولفووٽز پولينڊ جي هڪڙي يهودي خاندان جو چشم چراغ آهي. پولينڊ جا لکين يهودي خاندان هٽلر جي بربريت ۽ وحشانيت جو شڪار ٿي ويا. پر هي خاندان 1920ع ۾ هٽلر جي پولينڊ تي قبضي کان گهڻو اڳ ٻاهر نڪري ويو ۽ امريڪا ۽ اسرائيل ۾ آباد آهي. پال جي پيڻ اسرائيل ۾ رهي ٿي.

پال پاڻ 22 ڊسمبر 1943ع تي نيويارڪ ۾ ڄائو. سندس والد جيڪب ڪارنيل يونيورسٽيءَ ۾ شماريات جو پروفيسر هو. مسٽر وولفووٽز 1965ع ۾ ڪارنيل يونيورسٽيءَ مان رياضيءَ ۽ ڪيمسٽريءَ ۾ بي اي ۽ شڪاگو يونيورسٽيءَ مان ايم اي ۽ پي ايڇ ڊي پوليتيڪل سائنس ۽ اڪنامڪس ۾ ڪئي، هو 73 - 1970ع ۾ بيل يونيورسٽيءَ ۾ پروفيسر، 2001 - 1994ع ۾ جان هاپڪنس اسڪول آف ائڊوانس اسٽڊيز جو ڊين ٿي رهيو. جيمس مئن پنهنجي ڪتاب ”ولڪن جو اڀرڻ“ ۾ لکيو آهي ته (وولفووٽز جو والد) جيڪب وولفووٽز سڄي عمر هڪڙو عقيدتمند صيهوني (Zionist) (يعني اسرائيل جو حامي) ٿي رهيو. هو الينائي يونيورسٽي ۾ مذهبي خطبا ڏيندو هو، جن ۾ پنهنجو عيال به وٺي ويندو هو. 1957ع ۾ جڏهن وولفووٽز 14 سالن جو هو تڏهن پطس جيڪب ٻارن ٻچن سان اسرائيل ويو، جتي

هو هڪ سال صيفه يونيورسٽيءَ ۾ پروفيسر ٿي رهيو. وولفووٿز گذريل ٽيهن سالن کان مختلف صدرن جي ماتحت حڪومت جي پاليسي ناهيندڙ ادارن ۾ نهايت سرگرم رهيو آهي.

بي جنگ عظيم ۾ مغربي اتحادي فوجن جو سپريم ڪمانڊر جنرل آئزن هاور ان جنگ عظيم کان پوءِ امريڪا جو صدر چونڊيو ويو. پنهنجي صدارت جي دور ۾ صدر آئزن هاور عوام کي چٽا ڏنو هو ته سندن جمهوري نظام کي ايندڙ وقت ۾ امريڪا جي فوجي ڪارخانيدار اتحاد (Military Industrial Complex) مان سخت خطرو ٿي سگهي ٿو. گذريل ڪيترن ڏهاڪن کان امريڪي توڙي سڄي دنيا جي سياست تي امريڪا جو هڪڙو انتهاپسند جنگباز ۽ شهنشاهيت پرست نظرياتي سياست ڪندڙ گروه چانيل آهي، جيڪو درحقيقت ان فوجي ڪارخانيدار اتحاد جو ترجمان ۽ نمائندو آهي، جنهن جي خلاف جنرل آئزن هاور امريڪي عوام کي خبردار ڪيو هو.

اهو گروه نئون قدامت پرست (New Conservatives) يا (New-Con) سڏجي ٿو. حڪومتن ۽ حڪمرانن جي سفارتڪاريءَ واري ٻولي، عام ٻوليءَ کان مختلف ۽ خاص قسم جي مرنجان مرنج ۽ گول مول قسم جي هوندي آهي. امريڪا جي نئين قدامت پسند حاڪم طبقي سفارتڪاري واري ٻوليءَ ۾ پنهنجن مقصدن بابت جيڪي اظهار ڪيا آهن، انهن کي جيڪڏهن عام ۽ سولي سنڌيءَ ۾ بيان ڪجي ته سندن مقصدن جو تڙي گهري وڃي ڪجهه هيٺين پنجن نڪتن وارو نڪرندو:-

(1) امريڪا کي هٿيار گهٽائڻ بدران نئون نوان طاقتور کان طاقتور هٿيار ٺاهڻ گهرجن، سڄي دنيا ۾ ۽ خاص ڪري وچ اوڀر، جي مسلمان ملڪن جي وچ ۾ پنهنجا جنگي اڏا قائم ڪرڻ گهرجن ۽ ضرورت پوڻ تي دنيا جي ڪنهن به علائقي ۾ روايتي توڙي هيٺين سطح جي ايٽمي هٿيارن سان لڙايون ڪرڻ لاءِ تيار رهڻ گهرجي.

(2) امريڪا جي سڄي دنيا مٿان بالادستي قائم ٿيڻ گهرجي.

(3) اسرائيل جي عرب دنيا مٿان بالادستي قائم رهڻ گهرجي.

(4) دنيا جي ڪنهن به ملڪ کي ۽ خاص ڪري ڪنهن به عرب ملڪ کي اهڙو

اسرڻ نه ڏيڻ گهرجي جو اهو امريڪا جي سڄي دنيا مٿان شهنشاهيت ۽ اسرائيل جي عرب دنيا مٿان بالادستيءَ ۾ ڪا رڪاوٽ وجهي سگهي.

(5) عراق، ايران، چين، اتر ڪوريا، ڪيوبا جهڙن ملڪن تي حملو ڪري انهن جون موجوده حڪومتون ڊاهي انهن تي پنهنجي مرضيءَ جون حڪومتون مقرر ڪرڻ گهرجن.

ان گروه جو روحاني پيشوا امريڪا جو مشهور جرمن يهودي فيلسوف ليو اسٽراس (Leo Straus) هو جيڪو شڪاگو يونيورسٽيءَ ۾ پڙهائيندو هو. ڪارنيل يونيورسٽيءَ ۾ مسٽر وولفووٽز فلسفي جي پروفيسر آلن يروڪ کان بيحد متاثر ٿيو، جيڪو ليو اسٽراس جو پوئلڳ هو. جڏهن پوءِ مسٽر وولفووٽز شڪاگو يونيورسٽيءَ ۾ داخلا ورتي، تڏهن اتان ليو اسٽراس رٽائر ٿيڻ جي تيارين ۾ هو، پر سندس ٻيو پوئلڳ پروفيسر البرٽ ووهلستيتز اتي موجود هو، جنهن مٿي ذڪر ڪيل پنهنجن انتهائين متن جو زور شور سان پرچار پئي ڪيو. وولفووٽز ان کان بيحد متاثر ٿيو. امريڪا کي دنيا جو فاتح بنائڻ لاءِ 1989ع ۾ نئين قدامت پسند گروه طرفان حملو ڪندڙ ميڙائيلن کي ناس ڪرڻ جي نظام ٺهرائڻ جي مهم شروع ڪئي وئي. پروفيسر ووهلستيتز جي چوڻ تي، مسٽر وولفووٽز ان مهم ۾ زور شور سان شرڪت ڪئي ۽ اهڙا تحقيقاتي مقالا لکي ورهيا ته اهو نظام امريڪا جي بقا ۽ سربلندي لاءِ ڇو لازمي آهي. ان کانپوءِ ان قسم جو جنگ پسند تحقيقاتي ۽ نظرياتي ڪم سندس مکيه ڪم، مکيه سڃاڻپ ۽ مکيه تمغو بڻجي ويو.

1972ع ۾ صدر نڪسن جي دور ۾، پروفيسر ووهلستيتز جي سفارش تي، مسٽر وولفووٽز کي امريڪا ۽ روس جي وچ ۾ ٿيل هٿيار گهٽائڻ جي سالت معاهدي خلاف مواد تيار ڪرڻ جي ڪم سان لڳايو ويو. ان سال هن ڊاڪٽريٽ جي ڊگري حاصل ڪئي، جنهن جو موضوع هو، ”وچ اوڀر (عرب ملڪن) ۾ ائٽمي هٿيارن ڦهلجڻ جو خطرو.“

ان وقت صدر نڪسن جي استعيفيٰ، نائب صدر فورڊ جي صدر ٿيڻ ۽ صدر بش جي والد وڏي بش جي سي آءِ اي سربراھ ٿيڻ جو فائدو وٺي، پروفيسر ووهلستيتز وزير خارج ڪسنجر تي الزام هڻڻ شروع ڪيا ته ڪسنجر جو سوويت يونين ڏانهن رويو اجايو نرم آهي، هو ساڻس اجايا ناه پيو ڪري ۽ سي آءِ اي جو ادارو سندس اثر هيٺ غلط رپورٽون پيو ڏي. ان ڪري امريڪا جي جنگي تيارين کي نقصان پهتو آهي.

سي آءِ اي جي نئين سربراھ بش سينيئر جي ھدايتن مطابق وولفووتز، سي آءِ اي جي رپورٽن کي غلط ثابت ڪرڻ لاءِ مواد تيار ڪري ڏنو. مسٽر وولفووتز جي سوانح حيات لکندڙ مسٽر مان (Mr. Mann) جو چوڻ آھي ته ”مسٽر وولفووتز پاڻ کي خيالن جي ميدان ۾ ھينري ڪسنجر جو مخالف ۽ حريف سمجھڻ لڳو.“

چيو وڃي ٿو ته مسٽر وولفووتز پنھنجي چنڊچاڻ ۾ سي آءِ اي جي رپورٽن کي گھٽ وڌ ڪري انھن کي اھڙو رنگ ڏنو جو سوويت يونين سان سرچاءِ ۽ ٻنھي ڌرين طرفان ھٿيار گھٽائڻ واري پاليسي امريڪي عوام جي نظر ۾ خوار خراب ٿي وئي. ان وقت امريڪا جو صدر ريگن ھو ۽ بچاءِ جو سيڪريٽري ڊونالڊ رمسفيلڊ ھو. اھا رپورٽ ٻنھي جي پسند وٽان ھئي ۽ وولفووتز کي بہ نوان اتحادي ملي ويا. ھٿيار گھٽائڻ واري ڳالھ امريڪي ھٿيارن جي وڪرو ڪندڙن لاءِ موت جو پيغام ۽ ھٿيار وڌائڻ واري ڳالھ انھن لاءِ آب حيات ھئي. وقت جو حڪمران طبقو ھٿيارن جي واپارين سان ويجھڙائپ رکندڙ ھو.

1977ع ۾ صدر جملي ڪارٽر جي دور ۾ مسٽر وولفووتز کي بچاءِ کاتي جو ڊپٽي اسسٽنٽ سيڪريٽري مقرر ڪيو ويو ۽ کيس اھو ڪم ڏنو ويو ته تحقيقات ڪري ته ٽين دنيا ۾ امريڪا لاءِ ڪھڙا خطرا لڪل آھن. مسٽر وولفووتز ۽ ٻين اسرائيلي ھامين کي عراق جي وڌندڙ طاقت اسرائيل لاءِ خطرناڪ نظر ٿي آئي. مسٽر وولفووتز رپورٽ ڏني ته عرب دنيا ۾ روس جي عمل دخل ڪري اتي امريڪا لاءِ وڏو خطرو آھي. خاص ڪري عراق کان. عراق جي اثر رسوخ وڌڻ ڪري ٻيا امريڪا جا چئي ڪار ملڪ بہ ساڻس ٺھي ويندا. تنھن ڪري ڪويت، سعودي عرب ۽ امريڪا کي عراق کان بچائڻ لاءِ عرب علائقن ۾ فوجون رکيون وڃن. اڳتي ھلي ان رپورٽ جي اثر ھيٺ امريڪا طرفان گلف جي علائقي ۾ امريڪا جي مرڪزي فوجي ڪمان (Cent. Com.) قائم ڪئي وئي. جنھن 1991 ۽ 2003 وارين عراق تي چڙھين ۾ مرڪزي ڪردا ادا ڪيو.

ان وچ ۾ جڏھن امريڪا ايران خلاف عراق جي مدد پئي ڪئي تڏھن بہ مسٽر وولفووتز عراق جي سخت مخالفت ڪئي ۽ پڻ ان ڳالھ جي مخالفت ڪيائين ته ڪي فلسطين سان ڪنھن بہ قسم جون ڳالھيون ڪيون وڃن يا سعودي عرب کي بچاءِ لاءِ اواڪ (Awacs) جھاز وڪرو ڪري ڏنا وڃن. مسٽر مان جو چوڻ آھي ته ”مسٽر وولفووتز پاڻ کي ريگن سرڪار اندر اسرائيل جو سپ کان طاقتور ھامي پڌرو ڪيو.“ پر ان دور ۾ مسٽر وولفووتز جي سپ کان وڌيڪ قابل ذڪر

ڪاروائي اها هئي ته هن امريڪا طرفان چين سان ڪنهن به قسم جي نرمي واري پاليسي اختيار ڪرڻ جي سخت مخالفت ڪئي. هن چيو ته امريڪا کي چين جي ڪابه ضرورت ڪانهي. اٽو چين کي امريڪا جي ضرورت آهي. تنهن ڪري چين جيڪو تائيو ان کي وڌيڪ امريڪي هٿيار ڏيڻ جي مخالفت پيو ڪري، تنهن جي ڪابه پرواهه نه ڪرڻ گهرجي. انهيءَ ڳالهه تان سندس ان وقت جي وزير خارجيه هينر سان سخت اڻ تڻ ٿي پئي. عام طرح سمجهيو ويو ته مسٽر وولفووٽز کي نوڪري ڇڏڻي پوندي، پر نوڪري وزير خارجيه اليگزينڊر هينر کي ڇڏڻي پئي ۽ مسٽر وولفووٽز کي پاڻ ترقي ملي ۽ هو ٿوري ئي عرصي ۾ نوان اتحادي بنائي ايشيائي ملڪن بابت امريڪي پاليسين جو ڪرتا ڌرتا بڻجي ويو.

1991ع ۾ عراق خلاف پهرين لڙائي بعد صدام کي ڇڏي ڏنو ويو تنهن ڳالهه تي مسٽر وولفووٽز سخت ناراض ٿيو. ان جنگ بعد مسٽر وولفووٽز جنگي رٿابندي جا رهنما اصول نالي هڪ مطالعو امريڪي سرڪار اڳيان پيش ڪيو. ان ۾ ڏنل تجويزون ايڏيون اڳرائي واريون هيون جو چيف آف جنرل اسٽاف ڪولن پائول ۽ خود صدر بش سينيئر، ڊڪ چيني تي ڪم رکيو ته ان مطالعي کي سڌاري بيهه پيش ڪري.

1997ع ۾ نئين قدامت پسند ٽولي پنهنجو منشور شايع ڪيو. جنهن جو نالو رکيائون ”نئين امريڪي صديءَ لاءِ پروجيڪٽ“. ان منشور جو مکيه نقطو اهو هو ته امريڪا فوجي طاقت ذريعي سڄي دنيا مٿان راڄ ڪري، ان منشور تي ڊڪ چيني، ڊونالڊ ريمسفييلڊ، جيب بش (جارج بش جو ڀاءُ)، رچرڊ پيرل، وليم ڪريستل، رابرٽ ڪاگن ۽ وولفووٽز صحيحون ڪيون.

ٻئي سال مسٽر وولفووٽز ۽ سندس مٿي ڄاڻايل ساتارين تاريخ 24 جنوري 1998ع تي ان وقت جي امريڪي صدر بل ڪلنٽن کي خط لکي مطالبو ڪيو ته عراق ۽ ايراني نار جي علائقي جي ٻين ”اڳرائي ڪندڙ“ ملڪن تي ڪاهه ڪئي وڃي، چاهي دنيا جا ٻيا ملڪ ان ڪاهه جي پٺڀرائي ڪن يا نه ڪن.

چئن مهينن کانپوءِ 29 مئي 1998ع تي هنن وري امريڪي هائوس جي اسپيڪر نيوت گنرچ ۽ سينيٽ جي اڳواڻ ٽرينٽ لائٽ کي خط لکي مطالبو ڪيو ته عرب علائقي ۾ فوجي اڏا قائم ڪيا وڃن ۽ صدر صدام تي ڪاهه ڪري کيس لائو وڃي.

سن 2000ع ۾ ان ٽنڪ ٽنڪ طرفان 90 صفحن جو هڪڙو تجويزنامو پيش ڪيو ويو ته سڄي دنيا جي مک مرڪزن تي آمريڪي فوجي اڏا قائم ڪيا وڃن. عراق، چين، اتر ڪوريا ۽ ايران تي ڪاهون ڪري انهن جي حڪومتن کي ڊانڊو وڃي. عالمي ميزائيل توڙي نظام قائم ڪيو وڃي ته جيئن آمريڪا سان ڪوبه ملڪ منهن اٽڪائي نه سگهي. آمريڪا هٿيارن گهٽائڻ جو ڪو معاهدو نه ڪري. ٻيا به اهڙا مطالبو ڪيا ويا جيڪي خاص طرح اسرائيل جي انتهاپسندي لڪڻ پارتِي جي پروگرام جو حصو هئا. 11 سيپٽمبر وارو واقعو ٿيو ته مسٽر وولفووٽز ۽ سندس ٻين ڪيترن ئي ساٿين مطالبو ڪيو ته افغانستان سان گڏ هڪدم عراق تي به حملو ڪيو وڃي.

سن 2001ع ۾ مسٽر وولفووٽز کي بش انتظاميه ۾ بچاءُ کاتي جو ڊپٽي سيڪريٽري مقرر ڪيو ويو ۽ بعد ۾ سي آءِ اي جي عراق بابت ڏنل خبرن ۽ اطلاعن جي چنڊچاڻ ڪرڻ لاءِ هڪڙي خاص رٿائن جي ڪميٽي ٺاهي مسٽر وولفووٽز ۽ سندس ساٿارين کي انهن جو انچارج مقرر ڪيو ويو. آمريڪي سياسي نيوز ليٽر ڪائونٽر پينچ (Counter Punch) جي 19 جولاءِ 2003ع واري پرچي ۾ تجزيه نگار جيسن ليو پولڊ (Jason Leo Pold) جي لکڻ مطابق آمريڪي سينيٽ جي ٽن سينيٽرن ٻڌايو ته سي آءِ اي جي ان وقت جي ڊائريڪٽر جارج ٽينٽ سينيٽ جي اتيليجنس ڪميٽيءَ کي ٻڌايو ته عراق وٽ مومار هٿيار هجڻ بابت صدر بش ۽ ٻين کي جيڪي غلط ۽ بي بنياد اطلاع مليا تن لاءِ ذميوار سي آءِ اي نه پر خاص رٿائن جي آفيس (Office of Special Plans) وارا عملدار آهن. جن سي آءِ اي جي ڏنل اطلاعن کي ڦيرائي ابتي نموني پيش ڪري ڇڏيو ۽ حڪومت کي گمراه ڪيو، اهي عملدار هئا بچاءُ جو ڊپٽي سيڪريٽري پال وولفووٽز، بچاءُ جو اسسٽنٽ سيڪريٽري ڊگلس فيٽ ۽ ٻيا وڏن عهدن وارا جنگ پسند.

ليو پولڊ لکيو آهي، ”ٽينٽ، اتيليجنس ڪميٽيءَ کي ٻڌايو ته سي آءِ اي ۾ منهنجن جاسوسن اهو طئي ڪيو ته هنن جيڪا عراق بابت معلومات گڏ ڪئي هئي تنهن مان گڄ جيتري معلومات مان اهو ثابت نه ٿي ٿيو ته ڪو عراق آمريڪا لاءِ ڪو فوري خطري وارو ملڪ آهي. نڪو وري اها ثابتي ٿي ملي ته ان کي ڪيميائي ۽ حياتياتي هٿيار گڏ ڪري لڪائي رکيا آهن. پر خاص رٿائن واري آفيس وارن عراقِي نيشنل ڪانگريس جي پاڇوڪڙن جي اطلاعن جا حوالا ڏئي سي آءِ اي جي خبرن کي بدلائي، ائين لکي ڇڏيو ته عراق وٽ مومار هٿيار گڏ ٿيا رکيا آهن.“

اهڙا هٿيار ظاهر آهي ته نه هئا ۽ نه هت آيا ۽ وولفووٽز ۽ سندس ساٿاري سڄي دنيا ۾ بدنام ٿي ويا ته هنن من گهڙت ڪهاڻيون ٺاهي عراق تي حملو ڪرايو ۽ بش جي سرڪار کي آمريڪي عوام توڙي دنيا اڳيان خوار خراب ڪري ڇڏيو آهي ۽ هاڻي ڪين عزت آبرو سان عراق مان ٻاهر ڪڍڻ جو گس ئي نه ٿو لڀي.

26 آڪٽوبر 2003ع تي مسٽر وولفووٽز بغداد جي دوري تي ويو ته سندس هোটل تي راکيٽن جو حملو ٿيو، جنهن ۾ 18 ڄڻا مري ويا پر هو بچي ويو.

جنوري 2005ع ۾ مسٽر وولفووٽز کي عالمي بئنڪ جو صدر نامزد ڪيو ويو. ان نامزدگيءَ جي آمريڪا جي وال اسٽريٽ جنرل اخبار تعريف ڪندي چيو ته، ”مسٽر وولفووٽز اختياريءَ وارن اڳيان سچ ڳالهائڻ لاءِ تيار آهي . . . دنيا جي غريبيءَ لاءِ دنيا جا ڊڪٽيٽر جوابدار آهن. جيڪڏهن ڪو ماڻهو دنيا جي رابرٽ موگابين سان مهاڏو اٽڪائڻ لاءِ تيار آهي ته اهو، اهوئي ماڻهو آهي، جيڪو صدام حسين سان سڀنيو ساهڻ لاءِ تيار آهي.“

وڪي پيڊيا انسائيڪلوپيڊيا جي لکڻ مطابق جميعت اقوام جي اقتصادي ۽ سماجي ڪائونسل ۾ تقرير ڪندي، جڳ مشهور آمريڪي اقتصادي ماهر جيفري سيچس (Jeffery Sachs)، مسٽر وولفووٽز کي عالمي بئنڪ جو صدر بڻائڻ جي فيصلو جي سخت مخالفت ڪئي. هن چيو ته ”ٻيا اميدوار جن کي ترقيءَ جو تجربو آهي، تن جي ميدان ۾ اچڻ جو وقت آهي. هي اهو عهدو آهي جنهن تي ڪروڙين اربين ماڻهن جي زندگيءَ جو دارومدار آهي. اچو ته ڄاڻو ۽ تجربڪار ماڻهن جي صحيح رهنمائي حاصل ڪريون.“

هن مقرريءَ تي تبصرو ڪندي، عالمي بئنڪ جي اڳوڻي چيف اڪنامسٽ ۽ نوبل پرائيز ڪٽندڙ عالمي اقتصادي ماهر، مسٽر جوزف اسٽگلٽز (Joseph Stiglitz) چيو آهي، ”عالمي بئنڪ هڪ ڀيرو وري نفرت جو نشانو بڻجي ويندي. سڄي ترقي گهرندڙ دنيا ۾ هن جي مقرريءَ ڪري گهڻين ۾ احتجاج ۽ ويڙهاند پيدا ٿي سگهي ٿي.“

ڪيترا تجزيه نگار مسٽر وولفووٽز جي مڪ سڃاڻپ سندس ”اسرائيل جي پرڄوش ۽ جذباتي وڪالت ۽ عراق خلاف 2003ع ۾ حملي جو علمبردار“ هجڻ سمجهن ٿا. ٻيا ڪيس بش انتظاميه جي جنگ پسندن جو نظرياتي رهبر ليڪين ٿا. جن ماڻهن اخبارن ۾ اها خبر پڙهي هوندي ته پاڪستان جي ذري گهٽ سن ڪن سالن جي سموري حياتيءَ ۾ سندس سمورين سرڪارين اسرائيل بابت جيڪا

پريرو رهڻ جي پاليسي قائم رکي هئي تنهن کي رات وچ ۾ ختم ڪري، اسان جي اعتدال پسند حڪمرانن، اسرائيلي حڪمرانن سان، جيڪو قرب جو شرف حاصل ڪرڻ جي ڪاميابي ماڻي آهي ۽ جن کي ان ڳالهه جي ڄاڻ سان گڏ عالمي بئنڪ جي نئين يهودي نژاد آمريڪي صدر صاحب جي پرجوش اسرائيل نوازيءَ جي بي پناهه جذبن جي به خبر هوندي، تن کي ان ڳجهارت پيڇڻ ۾ ڪابه ڏکيائي ڪانه ٿيندي، ته اهي ٻه تاريخي واقعا جڻ اک چنپ ۾ هڪ ٻئي پويان ڪيئن ٿي ويا. اهڙيءَ طرح جنرل مشرف طرفان لبنان ۾ صابره ۽ شتيلا جي فلسطيني مهاجر ڪئمپن ۾ ڪوس ڪرائيندڙ اسرائيلي دهشتگرد حاڪمن ڏانهن نوڙت ۽ جي حضوريءَ جي انعام طور عالمي بئنڪ پنهنجي نئين اسرائيل پرست صدر صاحب جي اشاري تي اوچتو ئي اوچتو، 180 ڊگري جو پلٽو هڻي، سنڌ کي رڻ پٽ بڻائڻ ۽ سنڌين جي نسل کي ختم ڪرڻ لاءِ بنايل، ڪالاباغ ڊيم ۽ ٻين ڊيمن اڏڻ جهڙن ظالمانن منصوبن واسطي اربين ڊالر قرض ڏيڻ لاءِ پير ٻڌي بيهي رهي آهي. سنڌيءَ ۾ ان ڪري ئي چوندا آهن ته، ”منٿا گهر، ته گهرانءِ!“

(ماهوار ”ڪاپڙي“ حيدرآباد، نومبر 2005 ع)

سنڌي عوامي برقي ڪتاب
Sindhi Awami e-Books